

بررسی جهش قیمت‌ها در کالاهای سرمایه‌ای و مصرفی تنها در ۳۶۵ روز

تاوان سنگین «صبر کردن»

کیمیا ملکی: «فعلا دست نگه دار، بازار در رکود است و قیمت‌ها پایین می‌آید.» جمله‌ای آشنا، خیرخواهانه و سنتی که پدرها و مشاوران سنتی بازار، ده‌ها سال با تکیه بر آن تصمیم‌های بزرگ مالی خانوار را مدیریت می‌کردند اما کارنامه ۳۶۵ روز گذشته، از پاییز ۱۴۰۴ تا مهرماه ۱۴۰۵، رسماً تیر خلاص را به این گزاره شلیک کرد. داده‌های میدانی و رصدهای مستند از بازارهای خودرو، مسکن، طلا و حتی لوازم خانگی روزمره نشان می‌دهند که در اقتصاد امروز ایران «صبوری» دیگر یک فضیلت اقتصادی نیست بلکه نوعی خودکشی سرمایه‌ای است. یک سال تعلل فردی که مهر پارسال می‌خواست خودروی زیرپایش را به یک سواری ایرانی نوساز تبدیل کند، جهیزیه فرزندش را ببندد یا با جمع اندوخته و وام در محله‌های متوسط تهران سقفی نوساز دست‌وپا کند، دست‌کم معادل چند سال حقوق تمام‌وقت یک کارمند ارشد برای او خسارت تراشیده است، شکافی که هرگز پر نخواهد شد.

تراژدی خودرو؛ پرایدسوارانی که به تارا نرسیدند

و جوانان تازه متاهل نیم‌نگاهی به آن داشتند، امروز روی نرخ ۲ میلیارد و ۱۵۰ میلیون تومان ایستاده است. حتی اقتصادی‌ترین گزینه بازار خودروی ایران، یعنی کوئیک GX-L، از کف ۶۳۵ میلیون تومانی پاییز گذشته به یک میلیارد و ۶۶۰ میلیون تومان پرتاب شده است. این دیگر تورم کالایی نیست؛ این یک گسست طبقاتی است که دسترسی طبقه زحمت‌کش به ابتدایی‌ترین آه‌پاره‌های تولید داخل را هم مسدود کرده است.

۱۴۰۵ با برچسب ۲ میلیارد و ۶۸۰ میلیون تومان عرضه می‌شود؛ یعنی یک میلیارد و ۶۱۰ میلیون تومان رشد خالص طی ۱۲ ماه! این یعنی خریدار برای جبران این یک سال صبر، باید ماهیانه نزدیک به ۱۳۴ میلیون تومان خالص پس‌انداز می‌کرد؛ رقمی که از سقف درآمد ۹۵ درصد شاغلان کشور فراتر است. داستان پژو ۲۰۷ موتور TU۳ نیز دست‌کمی از این ندارد. ماشینی که پاییز پارسال ۸۸۰ میلیون تومان بود

نگاهی به کف بازار خودرو ببندایم. مهر ۱۴۰۴، خانواده‌ای که با پس‌انداز، وام‌های دوره‌ای و فروش طلاهای خرد توانسته بود حدود یک میلیارد تومان جمع کند، امکان خرید مستقیم یک تارا دنده‌ای ۷۱ پلاس را با قیمت یک میلیارد و ۷۰ میلیون تومان داشت؛ ماشینی که قرار بود آسایش و اعتبار حداقلی یک خانواده قشر متوسط را تأمین کند. خریدار اگر به گمان اصلاح قیمت صبر کرد، امروز چه وضعیتی دارد؟ همان خودرو در مهر

نقشه پرواز مسکن از مرکز تا جنوب غربی تهران

جیحون: پاییز پارسال هر متر نوساز ۹۶۴ میلیون تومان بود؛ امروز ۲۳۸ میلیون و ۸۰۵ هزار تومان قیمت می‌خورد. جهش متری بیش از ۱۴۲ میلیون تومان در منطقه‌ای که سال‌ها تکیه‌گاه خریداران خانه اولی بود. سیلان: متری ۹۲۸ میلیون تومان در پاییز ۱۴۰۴، در مهر ۱۴۰۵ به متری ۲۰۸ میلیون و ۴۲۱ هزار تومان تبدیل شده است. این اعداد چه پیامی دارند؟ پیام این است که خانواری که پارسال با ۱۱ میلیارد تومان می‌توانست در استاد معین مالک یک واحد ۱۰۵ متری شود، اگر صبر کرده باشد، امروز با کل آن پول حتی نمی‌تواند یک سوئیت ۳۵ متری نوساز در همان محله بخرد. این یعنی تنزل دو یا سه منطقه در جغرافیای شهر به ازای هر سال صبوری.

جهیزیه و آشپزخانه

شاید بشنود که مسکن و ماشین بزرگ هستند، در لوازم خرد زندگی وضع بهتر است اما کف بازار امین‌حضور و راسته جمهوری چیز دیگری می‌گوید. لوازم خانگی که قرار بود تشکیل زندگی یک زوج جوان را سروسامان دهد، رفتاری شبیه به دلار و شمش پیدا کرده است.

یک ماشین لباسشویی اسنوا مدل SWM-۸۸۱W که مهر پارسال با ۲۶ میلیون و ۹۱۰ هزار تومان خریده می‌شد، امروز ۷۷ میلیون و ۴۷۰ هزار تومان است؛ یعنی سه‌برابر در ۲۶۵ روز! اگر خانواده‌ای سراغ نمونه خارجی مثل سامسونگ مدل WW۹۰K۵۴۱۰UX می‌رفت، پاییز پارسال با ۵۱ میلیون و ۷۳۵ هزار تومان کار را تمام می‌کرد، درحالی‌که اکنون باید نزدیک به ۱۵۰ میلیون تومان (۱۴۹ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان) برای همان مخزن شست‌وشو هزینه کند.

فاجعه اصلی در سنگر سرمایش رخ داده است: یخچال فریزر هیمالیا مدل تسلا HRFN۶۰۵۰۴ از رقم ۵۵ میلیون و ۹۰۰ هزار تومان در مهر ۱۴۰۴، به رقم حیرت‌انگیز ۲۱۵ میلیون تومان در مهر ۱۴۰۵ صعود کرده است؛ رشدی معادل ۲۸۴ درصد در یک دستگاه یخچال ایرانی. سایدبای‌ساید ۳۵ فوت دوو نیز از ۱۳۱ میلیون به ۲۸۰ میلیون تومان پریده و حتی یک نمایشگر ۵۵ اینچ ال‌ای‌دی سامسونگ مدل DU۸۰۰۰ از ۵۴ میلیون تومان پاییز پارسال، امروز به ۱۰۳ میلیون و ۸۹۰ هزار تومان رسیده است.

قطب‌نمای طلائی

شاخص سنجش ذوب‌شدن دستمزدها

در میان تسمای این کالاها، طلای ۱۸ عیار دقیق‌ترین قطب‌نمای برای محاسبه آب‌رفتن دسترنج کارمندان است. مهر ۱۴۰۴ هر گرم طلای ۱۸ عیار یا نرخ ۱۰ میلیون و ۸۴۷ هزار تومان معامله می‌شد؛ عددی که خود در آن روزها رکوردی تاریخی به حساب می‌آمد. اما مهر ۱۴۰۵ این تابلو عدد ۲۶ میلیون و ۳۰۷ هزار تومان را نشان می‌دهد یعنی بیش از ۱۴۲ درصد رشد تنها در دوازده ماه. این جهش به این معناست که ارزش پولی که شهروندان در حساب‌های بانکی نگه داشتند یا به‌صورت اقساط ماهانه دریافت کردند، بیش از ۶۰ درصد در مقیاس ارزش ذاتی افت کرده است. اگر حقوق‌بگیری پارسال تمام درآمد ماهیانه ۲۰ میلیون تومانی خود را طلا می‌خرید، نزدیک به دو گرم طلا پس‌انداز می‌کرد؛ اما همان ۲۰ میلیون تومان امروز حتی جواگوی خرید یک گرم طلای ۱۸ عیار هم نیست. این یعنی چرخه تولید، توزیع و مصرف در کشور وارد وضعیتی شده که سرعت تورم از ظرفیت ذهنی و محاسباتی انسان مدرن جلوزده است.

توهمی به نام بازار فردا آرام‌تر است!

تا یک دهه پیش، اگر کسی توصیه می‌کرد خرید جهیزیه یا تبدیل به احسن کردن خودرو را به بعد از تعطیلات، پس از بودجه‌ریزی یا پایان پاییز موکول کنید، احتمالاً برنده ماجرا خریدار صبور بود اما آمارهای مهر ۱۴۰۵ پرده از واقعیتی تلخ برمی‌دارند: خطوط تولید، نرخ ارز و شاخص‌های کلان پولی، شتابی به خود گرفته‌اند که دیگر مجالی برای تأمل نمی‌گذارند. بازارهای مصرفی، دیگر کالای لوکس و مصرفی نمی‌شناسند؛ همه‌چیز تبدیل به دارایی فرار شده است. مردمی که مهر ۱۴۰۴ نقدینگی خود را در سپرده‌های بانکی یا صندوق‌های با درآمد ثابت نگه داشتند تا در زمان فرصت مناسب وارد بازار شوند، امروز متوجه شده‌اند که ارزش ریالی آن پول، کمتر از نصف کالایی را پوشش می‌دهد که پارسال در دسترس‌شان بود.

ترازنامه یک‌ساله تاوان صبر در بازار خودرو

(مهر ۱۴۰۴ در برابر مهر ۱۴۰۵)

مدل خودرو	مهر ۱۴۰۴ (تومان)	مهر ۱۴۰۵ (تومان)	تغییر عددی
تارا دنده‌ای V۱ پلاس	۱,۰۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰	+۱.۶۱ میلیارد
پژو ۲۰۷ با موتور TU3	۸۸۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	+۱.۲۷ میلیارد
کوئیک GX-L دنده‌ای	۶۳۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۶۶۰,۰۰۰,۰۰۰	+۱.۰۲ میلیارد

سخن پایانی

در فرهنگ ما همواره گفته‌اند «گر صبر کنی ز غوره حلوا سازی» اما کارنامه مهر ۱۴۰۴ تا مهر ۱۴۰۵ ثابت کرد که در نظام محاسباتی تورم مزمن و جهنده، به صبر کردن، غوره به سرکه تبدیل می‌شود و سفره خانوار خالی‌تر. وقتی یک روز تأمل در خرید لوازم پایه یا یک سال چشم‌انتظاری برای خودرو، هزینه‌ای معادل صدها میلیون تا میلیاردها تومان به بودجه خانوار تحمیل می‌کند، دیگر نمی‌توان توصیه‌های سنتی آرامش و سکون را تجویز کرد. ما در دوران شتاب تاریخ و زوال پس‌انداز زندگی می‌کنیم؛ دورانی که هر سال تاخیر، شهروند متوسط را نه فقط از یک معامله، بلکه از بخشی از کرامت، آرزوها و طبقه اجتماعی خود را خلع ید می‌کند. این آمارها فقط نوسان بازار نیستند؛ سند عقب‌نشینی آرام و فرسایشی رویاهای نسلی هستند که هرچه تندتر می‌دود، باز هم از خط پایان قیمت‌ها عقب‌تر می‌ماند.

قیمت تقریبی آپارتمان‌های نوساز در محله‌های نمونه تهران

محله	مهر ۱۴۰۴ (میلیون)	مهر ۱۴۰۵ (میلیون)	رشد یک‌ساله
گیشا (پایه منطقه ۲)	۲۶۹.۰	۵۸۰.۰ (تخمینی)	بیش از ۲ برابر
شهرآرا	۱۹۴.۰	۴۳۰.۰ (تخمینی)	بیش از ۲ برابر
استاد معین	۱۱۳.۰	۳۲۰.۰	۸۳٪ جهش
جیحون	۹۶.۴	۲۳۸.۸	۱۴۷٪ جهش
سیلان	۹۲.۸	۲۰۸.۴	۲۲۴٪ جهش